

سندروم داون (۲)

آموزش شناختی - رفتاری

دکتر شامل همگی

روانپزشک

استادیار دانشگاه علوم پزشکی و توانبخشی

سرشناسه	: همتی، ساحل
عنوان و پدیدآور	: سندرم داون (۲) آموزش شناختی - رفتاری/ساحل همتی.
منتخب‌نصاب نشر	: تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، ۱۳۸۶.
منبع: تصات ظاهری	: ۲ ج.: مصور، نمودار، جدول.
شابک	: (دوره-۹۷۸) (ج. ۲) ۲۰۰۰ ریال : 978-964-8863-34-5 (ج. ۱) : 978-964-8863-38-3 964-8863-37-6
وضعیت فهرست نویسی	: تبیا
یادداشت کلی	: فهرستنویسی براساس جلد دوم
یادداشت	: کتابخانه.
موضوع	: سندرم داون -- بیماریار.
موضوع	: سندرم داون.
شناخته افزوده	: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
رده بندی کنگره	: ۸۵۸/۹۷۸۵۸۸۲۳: RJ50۶/س
رده بندی دیویی	: ۶۱۸/۹۷۸۵۸۸۲۳
شماره کتابخانه ملی	: ۱۰۳۱۲۵۲

نام کتاب: سندرم داون (۲)

آموزش شناختی - رفتاری

تألیف: دکتر ساحل همتی

ویراستار: پروین کریمی

حروفچینی کامپیوتری و صفحه‌آرایی: خدمات نشر کامپیوتری نوآور

طراح جلد: مونا کیانی

ناظر چاپ: امیرمحمد کبودهن

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

چاپ: مهدیه

سال انتشار: ۱۳۸۵

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین، بلوار دانشجو، خیابان کودکیار، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

تلفن: ۲۲۴۰۱۴۰۱

ISBN: 978-964-8863-34-5

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۶۳-۳۴-۵

همه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است.

تقدیم

آنچه در پیش روی شما است، مجموعه‌ای از تلاش و کار چندین ساله‌ای است که در مورد افراد مبتلا به سندرم داون صورت گرفته است. با توجه به نیاز کودکان و بزرگسالان داون و همچنین خانواده‌های آنان؛ تصمیم گرفتم که دانسته‌های اندک خود را برای آگاهی بقیه نیز به چاپ برسانم. این کتاب را با تمام عشق و دوستی به همه بچه‌ها و کودکان داون کشورم تقدیم می‌کنم و برای آنان آرزوی سلامتی و موفقیت دارم...

سخن ناشر

چنانکه می‌دانیم اصلاح و بهبود کمی و کیفی فرآیند نشر و چاپ کتاب همواره با دشواری‌ها و چالش‌های جدی همراه بوده و نیازمند هماهنگی میان ساختارهای فرهنگی، علمی، اجرایی، اقتصادی و اجتماعی می‌باشد.

اما از آنجا که اهداف و رسالت دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی ارتقای سطح دانش، نگرش و رفتار افراد جامعه می‌باشد، لذا تلاش می‌نماید تا به رغم تمام دشواریهای موجود با نشر آثار اساتید، اندیشمندان و پژوهشگران در زمینه‌های توانبخشی، رفاه، روانشناسی، علوم اجتماعی و ...، در جهت رفع موانع موجود گام بردارد و با افزایش سطح دانش و آگاهی در کاهش مشکلات و پیشرفت کشور سهمیم شود.

اینک مرکز انتشارات دانشگاه امید آن دارد با عنایات ایزد منان و هم‌یاری و هم‌اندیشی اهل قلم در این راه پرفراز و نشیب موفق شود.

سندرم داون شایعترین اختلال کروموزومی است که در بدو تولد به علت وجود برخی صفات ویژه خاص قابل شناسایی می‌باشد. وجود یک کروموزوم اضافی (۲۱) موجب می‌گردد تا اکثر بچه‌های سندرم داون در جاتی از خفیف تا متوسط، کم‌توانی ذهنی و یا تاخیر در رشد و تکامل حرکتی را دارا باشند و در برخی موارد عملکردها در حد مرزی و یا عادی می‌باشد.

اما آنچه مهم است مداخلات بهنگام ابتدایی، آموزش تلفیقی، پربار نمودن تعاملات خانه و محیط زندگی است که می‌تواند موجب اثرگذاری مثبت و شگفت‌انگیزی در رشد و شکوفایی استعداد و توانمندی آنان گردد.

لذا انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی با توجه به رسالت خویش جهت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	مقدمه
۱	فصل اول: آشنایی با سندروم داون
۳	بخش اول: سندروم داون
۵	۱-۱-۱ سندروم داون چیست؟
۵	۱-۱-۲ رشد و تکامل افراد سندروم داون چگونه است؟
۶	۱-۱-۳ بچه‌های سندروم داون چه شکلی هستند؟
۷	۱-۱-۴ چه انواعی از اشکال کروموزومی در سندروم داون دیده می‌شود؟
۷	۱-۱-۵ علت ایجاد سندروم داون چیست؟
۹	مراجع
۱۱	بخش دوم: کلیاتی در سیستم آموزشی
۱۳	۱-۲-۱ مقدمه
۱۳	۱-۲-۲ چه افرادی، با نیازهای ویژه تعریف می‌شوند؟
۱۴	۱-۲-۳ تعلیم و تربیت ویژه چیست؟
۱۵	۱-۲-۴ طبقه‌بندی
۱۶	۱-۲-۵ نگرش جامعه چگونه باید باشد؟
۱۶	۱-۲-۶ آموزش ویژه چگونه است؟
۱۷	۱-۲-۷ قبل از برنامه آموزشی تلفیقی چه کار کنیم؟
۱۸	۱-۲-۸ بچه‌های سندروم داون عقب‌مانده هستند؟

- ۹-۲-۱ رفتار تطابقی چیست؟..... ۱۸
- ۱۰-۲-۱ عملکرد هوشی ۱۹
- ۱۱-۲-۱ آموزش افراد سندروم داون باید چگونه باشد؟..... ۲۱
- ۱۲-۲-۱ آموزش در کودکان سندروم داون تربیت پذیر چگونه می باشد ؟ ۲۲
- ۱۳-۲-۱ رعایت نکات برجسته در کلاسهای عادی برای بچه های سندروم داون .. ۲۴
- ۱۴-۲-۱ ملاحظات تربیتی ۲۵
- ۱۵-۲-۱ مدل تربیتی کاراهاه برولین ۲۹
- ۱۶-۲-۱ حیطه های تاکیدی برنامه آموزشی برای کودکان داون..... ۳۱
- ۱۷-۲-۱ مختصری برای رسانه ها ۳۵
- مراجع ۳۷
- فصل دوم: روانشناسی آموزشی در سندروم داون ۳۹
- بخش اول: اختلالات روانشناختی ۴۱
- ۱-۱-۱ فنوتیپ رفتاری..... ۴۳
- ۲-۱-۲ تاخیر رشد ۴۴
- ۳-۱-۲ مداخلات ابتدایی و زود هنگام چیست؟ ۴۵
- ۴-۱-۲ نحوه کار در مداخلات زود هنگام و آموزش خاص ۴۵
- ۵-۱-۲ نوزادان ۴۶
- ۶-۱-۲ اطلاعات مربوط به خانواده و افراد سندروم داون..... ۴۷
- ۷-۱-۲ نقش خانواده در روزهای اول تولد و برنامه های مداخلات زود هنگام..... ۴۹
- ۸-۱-۲ پاسخ دهی ۴۹
- ۹-۱-۲ محرکهای حسی ۵۰
- ۱۰-۱-۲ فعالیت و سطوح انرژی ۵۰
- ۱۱-۱-۲ علایق ۵۱
- ۱۲-۱-۲ یادگیری و آموزش ۵۱

- ۱۳-۱-۲ حرکات ۵۲
- ۱۴-۱-۲ ارتباط ۵۲
- ۱۵-۱-۲ استراتژیهای آموزش ۵۳
- ۱۶-۱-۲ کلیدها (سرنخها) و یادآوریها ۵۴
- ۱۷-۱-۲ سنین پیش دبستانی ۵۵
- ۱۷-۱-۲ سیستم پذیرا ۵۵
- مراجع ۵۸
- بخش دوم: آنچه والدین باید بدانند ۵۹
- ۱-۲-۲ مقدمه ۶۱
- ۱-۲-۲-۱ تولد نوزاد سندروم داون ۶۱
- ۱-۲-۲-۳ هیجانات ۶۱
- ۱-۲-۲-۴ سوگواری ۶۲
- ۱-۲-۲-۵ خشم ۶۳
- ۱-۲-۲-۶ چانه زنی ۶۳
- ۱-۲-۲-۷ ناامیدی ۶۴
- ۱-۲-۲-۸ چگونگی انطباق ۶۴
- ۱-۲-۲-۹ مقصر کیست؟ ۶۵
- ۱۰-۲-۲ تخلیه هیجانی و سوگواری ۶۶
- ۱۱-۲-۲ و اما ۶۶
- ۱۲-۲-۲ آیا به خانواده و دوستان بگوئیم که ۶۸
- ۱۳-۲-۲ ایجاد شبکه خانوادگی و وسیع داون ۶۸
- ۱۴-۲-۲ بقیه افراد خانواده ۷۰
- ۱۵-۲-۲ به فرزندان داون باید ۷۴
- ۱۶-۲-۲ به عنوان والد با هیجانات بچه‌ها مدارا کنید ۷۷

۸۱.....	۱۷-۲-۲ آینده
۸۲.....	۱۸-۲-۲ وضعیت مسائل و ارتباطات زناشویی
۸۴.....	مراجع
۸۵.....	بخش سوم: رشد و تکامل در سندروم داون
۸۷.....	۱-۳-۲ مقدمه
۸۸.....	۲-۳-۲ تکامل ((Development)) چیست؟
۸۹.....	۳-۳-۲ تکامل طبیعی چیست؟
۸۹.....	۴-۳-۲ زمینه‌های تکامل
۹۳.....	۵-۳-۲ نوالی تکامل
۹۹.....	۶-۳-۲ انتظارات و تکامل
۱۰۰.....	۷-۳-۲ ت... ک... ا... م... ل در کودک داون
۱۰۲.....	۷-۳-۲ فواصل قابل انعطاف
۱۰۳.....	۸-۳-۲ طاق (توان) کم
۱۰۳.....	۹-۳-۲ حساسیت لمسی
۱۰۴.....	۱۰-۳-۲ مشکلات شنوایی
۱۰۴.....	۱۱-۳-۲ عقب‌ماندگی ذهنی
۱۰۶.....	۱۲-۳-۲ رشد زبان
۱۰۷.....	مراجع
۱۰۹.....	فصل سوم: مسائل ویژهٔ روانشناختی در سندروم داون
۱۱۱.....	بخش اول: رفتار - اضطراب - ترس - آداب توالت رفتن
۱۱۳.....	۱-۳-۱ مقدمه
۱۱۳.....	۲-۳-۱ فنوتیپ رفتاری
۱۱۴.....	۳-۳-۱ کلیاتی در مورد مشکلات رفتاری افراد سندروم داون
۱۱۷.....	۴-۳-۱ اختلالات شایع رفتاری در کودکان سندروم داون چیست؟

- ۱۱۸-۳-۱-۵ - اختلالات شایع رفتاری در نوجوانان و بالغان سندرم داون چیست؟ ۱۱۸
- ۱۱۸-۳-۱-۶ - والدین در خصوص مشکلات رفتاری کودکان چه کنند؟ ۱۱۸
- ۱۱۹-۳-۱-۷ - در بررسی کودکان داون با اختلال رفتاری به چه نکاتی باید توجه نمود. ۱۱۹
- ۱۱۹-۳-۱-۸ - حملات قشقرق ((Tantrum)) ۱۱۹
- ۱۲۰-۳-۱-۹ - حملات قشقرق چه خصوصیتی دارند؟ ۱۲۰
- ۱۲۱-۳-۱-۱۰ - اختلال بی اعتنایی مقابله‌ای ۱۲۱
- ۱۲۱-۳-۱-۱۱ - برای مطالعه والدین ۱۲۱
- ۱۲۳-۳-۱-۱۲ - افزایش وابستگی به دیگران ۱۲۳
- ۱۲۳-۳-۱-۱۳ - اضطراب ۱۲۳
- ۱۲۴-۳-۱-۱۴ - اختلال اضطراب جدایی Separation Anxiety Disorder ۱۲۴
- ۱۲۶-۳-۱-۱۵ - برای مطالعه متخصصان ۱۲۶
- ۱۲۶-۳-۱-۱۶ - ترسها (Fears) ۱۲۶
- ۱۳۰-۳-۱-۱۷ - رفتارهای وسواس گونه و تکراری ۱۳۰
- ۱۳۲-۳-۱-۱۹ - آموزش توالت در کودکان سندروم داون ۱۳۲
- ۱۳۴ - مراجع ۱۳۴
- ۱۳۵ - بخش دوم: بیش‌فعالی - اوتیسم - حرف زدن با خود ۱۳۵
- ۱۳۷-۳-۲-۱ - اختلال بیش‌فعالی و کمبود توجه و تمرکز ۱۳۷
- ۱۳۸-۳-۲-۲ - اقدامات اولیه لازم در کودکان داون با بیش‌فعالی یا کمبود توجه و تمرکز ۱۳۸
- ۱۴۰-۳-۲-۴ - اختلالات اوتیستیک در سندروم داون ۱۴۰
- ۱۴۱-۳-۲-۵ - همراهی اوتیسم و سندروم داون ۱۴۱
- ۱۴۶-۳-۲-۶ - حرف زدن با خود در سندروم داون ۱۴۶
- ۱۴۸-۳-۱-۷ - برای مطالعه والدین ۱۴۸
- ۱۴۹ - مراجع ۱۴۹
- ۱۵۱ - بخش سوم: خواب ۱۵۱

- ۱۵۳..... ۳-۳-۱- الگوی خواب طبیعی
- ۱۵۴..... ۲-۳-۲- الگوی خواب در سندروم داون
- ۱۵۴..... ۳-۳-۳- چه موادی در طی خواب ترشح می‌گردند؟
- ۱۵۵..... ۳-۳-۴- آپنه خواب در سندروم داون sleep apnea in D.S
- ۱۵۵..... ۳-۳-۵- کار قلب در طی خواب
- ۱۵۷..... مراجع
- ۱۵۹..... فصل چهارم: مسائل ویژه نوجوانی، جوانی، میانسالی و سالمندی در سندروم داون
- ۱۶۱..... بخش اول: بلوغ و مسائل جنسی
- ۱-۱-۱..... ۱-۱-۱- کلیاتی از مسائل بلوغ در سندروم داون
- ۱۶۳..... ۱-۱-۲- مسائل جنسی و بلوغ
- ۱۶۴..... ۱-۱-۳- رشد مراحل جنسی در انسان
- ۱۶۴..... ۱-۱-۴- استمنا
- ۱۶۵..... ۱-۱-۵- سؤ استفاده جنسی
- ۱۶۶..... ۱-۱-۶- ازدواج
- ۱۶۶..... ۱-۱-۷- مسائل تولید مثل
- ۱۶۷..... ۱-۱-۸- حاملگی
- ۱۶۸..... مراجع
- ۱۶۹..... بخش دوم: توصیه‌های بهداشتی در بزرگسالان سندروم داون
- ۱-۲-۱..... ۱-۲-۱- ارزیابی سلامت جسمانی و روانی بزرگسالان سندروم داون
- ۱۸۱..... مراجع
- ۱۸۳..... بخش سوم: مشکلات عصبی - روانی در سندروم داون
- ۱-۳-۱..... ۱-۳-۱- بیماریهای روان پزشکی در بزرگسالان سندروم داون
- ۱۸۵..... ۱-۳-۲- آلزایمر
- ۱-۳-۳..... ۱-۳-۳- چرا آلزایمر در افراد داون زیادتیر از افراد عادی است؟
- ۱۸۶.....

- ۴-۳-۴- برای مطالعه متخصصان..... ۱۸۷
- ۴-۳-۵- برای مطالعه متخصصان..... ۱۸۸
- مراجع..... ۱۹۱
- بخش چهارم: مرگ و میر در سندروم داون..... ۱۹۳
- ۴-۴-۱- مرگ و میر در سندروم داون..... ۱۹۵
- مراجع..... ۱۹۷
- بخش پنجم: کلینیک بزرگسالان سندروم داون..... ۱۹۹
- ۴-۵-۱- کلینیک بزرگسالان سندروم داون..... ۲۰۱
- منابع..... ۲۰۳
- فصل پنجم: آنچه والدین باید بیشتر بدانند..... ۲۰۵
- بخش اول: سلامتی جسمانی در کودکان سندروم داون..... ۲۰۷
- ۵-۱-۱- جاده سلامتی..... ۲۰۹
- ۵-۱-۲- مشکلات طبی همراه سندروم داون..... ۲۰۹
- ۵-۱-۳- جداول و منحنیهای رشدی در سندروم داون..... ۲۱۱
- ۵-۱-۴- درمانهای متفاوت و گوناگون در سندروم داون..... ۲۱۱
- ۵-۱-۵- تغذیه نوزادان سندروم داون..... ۲۱۱
- ۵-۱-۶- آیا جهت ارتقاء هوش و کارکرد افراد سندروم داون داروی خاصی موثر است؟..... ۲۱۲
- ۵-۱-۷- مداخلات ابتدیی چیست؟..... ۲۱۳
- ۵-۱-۸- چگونه مداخلات ابتدایی برای کودک داون می تواند موثر باشد؟..... ۲۱۴
- ۵-۱-۹- کار درمانی..... ۲۱۴
- ۵-۱-۱۰- گفتار درمانی..... ۲۱۵
- ۵-۱-۱۱- قابلیت دسترسی به سرویسهای مداخله ای ابتدایی چگونه است؟..... ۲۱۵
- ۵-۱-۱۲- روشهای آموزشی اولیه..... ۲۱۶
- ۵-۱-۱۳- جدول سنگ بناهای تکامل..... ۲۱۷

۲۱۷.....	۵-۱-۱۴- سیستم‌های حمایتی.....
۲۲۰.....	۵-۱-۱۵- آینده فرزندانم
۲۲۱.....	۵-۱-۱۶- چگونه می‌توان آینده روشن را برای کودک داون برنامه‌ریزی نمود؟..
۲۲۲.....	۵-۱-۱۷- منحنیها
۲۲۶.....	مراجع
۲۲۷.....	بخش دوم ضمیمه

تیرزومی ۲۱ و یا سندروم داون نوعی خلقت هستی است که در آن افزایش یک کروموزوم انسانی صفات خاصی را ایجاد می‌نماید. نوزادان سندروم داون به علت برخی خصوصیات متفاوت خود غالباً از بدو تولد قابل شناسایی می‌باشند.

آیا شناسایی به تنهایی کافی است؟ پس از آن چه و در ابتدا چه باید انجام گیرد؟ چرا اینگونه شد؟ اکنون چه باید کرد؟ راه صحیح کدام است؟ سوالات فراوانی برای والدین جدید مطرح می‌گردد و آنان را سر در گم‌تر و آشفته‌تر می‌کند. ...

با توجه به کمبود منابع فارسی و همچنین عدم سیستم حمایتی کافی بر آن شدم که تلاش ۶ ساله خود را به رشته تحریر در آورم و در آن به برخی تجربیاتی اشاره نمایم که بارها و بارها توسط خانواده‌ها مطرح گردیده است.

در این کتاب به مباحث و نیازهای اصلی افراد داون و خانواده‌های آنان پرداخته شده است. سعی نمودم تا از جدیدترین و به روزترین اطلاعات علمی استفاده نمایم. در هر بخش قسمتهایی برای مطالعه بیشتر والدین و اهل فن آورده شده است.

سعی شده که به مسایل عمده سندروم داون از بدو تولد تا بزرگسالی پرداخته شود و علاوه بر بیان آنها راهکارهای موثری هم ارائه گردد.

امیدوارم عزیزان خصوصاً والدین - مربیان - معلمان و دیگر متخصصان سندروم داون جهت اصلاح و تکمیل مطالب کتاب راهنمایی‌هایی لازم را بنمایند و مانند همیشه مرا مورد لطف و راهنمایی قرار بدهند.

انجام امر مهم فوق و نیز عدم وجود منابع فارسی کافی در این زمینه، کتاب حاضر را که نتیجه تجارب شغلی و تخصصی عضو محترم هیات علمی این دانشگاه سرکار خانم دکتر ساحلی همتی می باشد و با تلاش و همت ایشان تهیه شده، به چاپ برساند تا شاید بخشی از اطلاعات مورد نیاز اساتید محترم، دانشجویان، خانواده ها و کلیه افراد مرتبط با مساله سندرم داون را پاسخگو باشد.

انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی